

Lausunto

30.03.2022

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

-

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

-

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

Laissa määritetään, että TYP-palveluissa tulee olla riittävä määrä henkilöstöä palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioiden. Pykälä jättää kuitenkin avoimeksi, miten riittävä henkilöstö määritellään. Pykälän ollessa tulkinnanvarainen, ei kuntien yhdenvertaisuutta voida taata. Kunnissa on TYP-työssä mukana myös työllisyyspalveluiden henkilöstöä, joka jäisi nyt pois. Jääminen TYP-työn ulkopuolelle vie kuntien työllisyyspalveluiden ohjaajilta välineitä tehdä omaa työtään ja voi pahimmillaan johtaa myös työllisyyspalveluissa työskentelevien irtisanomisiin.

Kuntien työllistymispalvelut ovat tarjonneet työttömille muun muassa työhönvalmennusta, työkyvyn arviointia osana tarjottavia työllisyyspalveluja, ostopalveluina hankittuja työkyvyn arviointia tukevia tai työkykyä edistäviä yksityisiä palveluja, erityisesti kuntien työkykykoordinaattorien palvelua

asiakkaan palveluprosessin edistämiseksi ja koordinoimiseksi, osatyökykyisille työn räätälöintiä ja mahdollistaneet sen avulla TYP-asiakkaiden työllistymisen.

Mikäli kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstö ei jatkossa ole mukana TYP-työssä, edellyttää tämä sote-palvelujen henkilöstöresurssin lisäämistä TYP-palveluissa. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpalvelujen kuntayhtymä on jo vuodesta 2017 alkaen hoitanut sosiaali- ja terveystyöpalvelut, joten kaikki maakunnan 13 kunnan alueella TYP-työtä tekevät sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat, työttömien terveydenhoitajat ja lääkärit ovat olleet kuntayhtymän palkkalistoilla. Sen sijaan kuntien työllisyyspalveluissa on toteutettu työhönvalmennusta, työkyvyn arviointia ja palkkatukityöllistämistä sekä kuntouttavaa työtoimintaa. On huomioitava myös, että pitkien matkojen vuoksi maakunnan reuna-alueilla sote-alan ammattilaisten vaihtuvuus on ollut suurta ja ajoittain ollut vajetta työntekijöistä, tällöin kuntien työllisyyspalvelut ovat paikanneet palveluvajetta omilla palveluillaan. Siun soten kuntayhtymän järjestämänä työhönvalmennusta on mahdollistettu pienin resurssin vammais- ja työttömien palvelujen asiakkaille, mutta kyseinen resurssi ei tule riittämään 13 kunnan kaikkiin työhönvalmennuksen tarpeisiin. Kun tulevan P-K:n hyvinvointialueen talousarvio on ennakkotietojen valossa tiukka, niin lisäresurssien saatavuus työllisyyden hoitoon näyttää hyvin epätodennäköiseltä. Tässä muodossaan toteutuessaan, lakimuutosesitys aiheuttaisi ison heikennyksen palvelujen saatavuuteen vähintäänkin vuosille 2022–2023 tai kunnes työvoimapolitiikan siirto kunnille voi tapahtua.

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

Hallitusohjelmassa on kuntia kannustettu julkisilla hankinnoilla edistämään erityisesti osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Joensuussa on luotu toimintamallia, jossa juuri kunnan työllisyyspalvelujen työntekijät tarjoavat rekrytointiapua julkisen kilpailutuksen voittaneelle yrittäjälle työntekijän etsinnässä, eri rahoitusvaihtoehtojen (palkkatuki, työllistämisen kuntalisä jne) vertailussa ja rahoituksen hakemisessa. Toimintamallilla on pyritty saattamaan työntekijää etsivät kilpailutuksen voittaneet yritykset ja asetetut sosiaaliset kriteerit täyttävät työttömät työnhakijat yhteen. Mikäli vain työllisyyden kuntakokeilun virkasuhteessa olevat henkilöt ovat TYP-työntekijöitä, niin kuntien työllisyyspalveluihin ei jää käyttöön työkalua, jolla vaikuttaa juuri tämän kohderyhmän asiakkaiden löytymiseen. Tämä taas johtaa siihen, että osatyökykyiset ja pitkäaikais-työttömät jäävät edelleen työttömäksi ja yritysten tarpeisiin ohjautuvat vähemmän aikaa työttömänä olleet henkilöt ja kunnat maksavat edelleen Kelalle passiivista työmarkkinatukea, kun kohderyhmän asiakkaita ei tavoiteta. Työhönvalmennuksen ja RATKO-menetelmän avulla työttömille voi räätälöidä heidän jäljellä olevan työkykynsä mukaisia tehtäviä yrityksistä, joten kunnilla on vielä käyttämättä mahdollisuus saada osatyökykyiset työmarkkinoille. Kevan tuoreen tilaston mukaan Pohjois-Karjalassa on 10 seuraavan vuoden aikana eläköitymässä kunta-alalta jopa 36,4 % henkilöstöstä. Kaikki mahdolliset käsiparit tullaan tarvitsemaan töihin. Ellei kunnat jää osaksi TYP:iä, niin työkalun puute hidastaa tai jopa estää työnhakija-asiakkaiden oikea-aikaisen poluttamisen työhön tai koulutukseen. Huomioitava on, että myös työllisyyden kuntakokeilukuntiin jää sellaisia työllisyydenhoidon parissa työskenteleviä ammattilaisia (nimikkeet vaihtelevat kunnittain), joilta typpi-järjestelmän käyttöoikeus poistuisi ja estäisi siten asiakkaiden sujuvan poluttamisen heille oikea-aikaisiin palveluihin.

Muilta osin viitataan TYP-johtajien verkoston lausuntoon.

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 6)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

-

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

Eloranta Satu-Sisko
Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut - Joensuun
kaupunki/työllisyyspalvelut